

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.
Ефективна економіка. 2024. № 12.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.12.40>

УДК: 336.27; 336.1

М. Г. Уракін,

к. е. н., докторант, Академія праці, соціальних відносин та туризму

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0008-8911-611X>

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ БОРГОВОЇ ПОЛІТИКИ В РЕАЛІЯХ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

M. Urakin,

PhD in Economics, Doctoral student,

Academy of Labor, Social Relations, and Tourism

CONTEMPORARY CHALLENGES OF GOVERNMENT REGULATION OF DEBT POLICY IN THE CONTEXT OF UKRAINE'S DEVELOPMENT

У статті досліджено сучасні виклики державного регулювання боргової політики України в умовах зростання глобальної економічної нестабільності, поглибленої наслідками війни та структурним дисбалансом національної економіки. Окреслено ключові проблеми, зокрема зростання державного боргу, дефіцит бюджету, залежність від зовнішніх кредиторів, високий рівень процентних ставок, інфляційні та валютні ризики. За допомогою аналізу статистичних даних за 2019–2023 роки визначено основні тенденції, які впливають на ефективність боргової політики. Зокрема, з'ясовано, що державний борг зріс на 60%, частка зовнішніх запозичень перевищила 70%, а середня ставка запозичень збільшилася до

14.5%, що підвищило навантаження на бюджет. Одночасно інфляція досягла пікових значень у 2022 році, що спричинило додаткові ризики для фінансової системи. У статті проведено порівняльний аналіз практик регулювання державного боргу розвинених країн, таких як США, країни ЄС та Японія. Виявлено, що Україна має обмежені можливості для запровадження жорстких бюджетних правил через значні зовнішні виклики, однак є можливості для адаптації кращих світових практик, зокрема оптимізації структури боргу, розвитку внутрішнього ринку запозичень та посилення прозорості боргового управління. У результаті сформульовано низку рекомендацій, серед яких зменшення залежності від зовнішніх кредиторів, розвиток внутрішніх ринків фінансування, залучення пільгових кредитів від міжнародних організацій, а також перехід до довгострокових боргових зобов'язань із фіксованими ставками. Окрему увагу приділено необхідності підвищення ефективності використання залучених коштів шляхом їх спрямування на розвиток інфраструктури та стратегічних секторів економіки. Результати дослідження можуть бути корисними для розробників державної політики, науковців, аналітиків фінансового сектору та міжнародних партнерів. Висновки акцентують на необхідності гармонізації боргової політики з національними економічними реаліями для досягнення фінансової стійкості.

The article explores the contemporary challenges of public debt policy regulation in Ukraine amidst growing global economic instability, exacerbated by the war, structural imbalances in the national economy, and the necessity for economic recovery. Key issues such as the growth of public debt, budget deficit, dependence on external creditors, high interest rates, inflationary pressures, and currency risks are identified as critical barriers to financial stability. By analyzing statistical data for 2019–2023, the main trends affecting the efficiency of debt policy are revealed. In particular, public debt has increased by 60%, the share of external borrowings exceeded 70%, and the average borrowing rate rose to 14.5%, thereby significantly

increasing fiscal pressures. Concurrently, inflation peaked at 26.6% in 2022, creating severe challenges for public finances, reducing purchasing power, and heightening social tensions. The study conducts a comparative analysis of public debt management practices in developed countries such as the United States, EU nations, and Japan. The findings reveal that while Ukraine faces limited capacity to implement strict fiscal rules due to ongoing military and economic challenges, there is significant potential for adapting international best practices. These include optimizing the debt structure by increasing the share of long-term instruments with fixed interest rates, developing the domestic market for government securities, and improving transparency and accountability in debt management to build trust among investors and the public. A series of recommendations is proposed to address these challenges. These include reducing dependency on external creditors by diversifying funding sources, fostering domestic financing through incentives for institutional and individual investors, attracting concessional loans from international financial institutions, and improving coordination with development partners. Additionally, the article emphasizes the importance of ensuring the effective use of borrowed funds, prioritizing investments in infrastructure projects, energy security, and strategic economic sectors to promote sustainable economic growth. The research findings are highly relevant for policymakers, academics, financial analysts, and international organizations involved in supporting Ukraine's recovery and reform processes. The conclusions underline the necessity of aligning debt policy with the country's national priorities, creating a robust framework for long-term financial sustainability, and mitigating the adverse impacts of global economic turbulence and geopolitical risks.

Ключові слова: державний борг, боргова політика, макроекономічна стабільність, дефіцит бюджету, валютні ризики, державне регулювання, економічна політика.

Keywords: government debt, debt policy, macroeconomic stability, budget deficit, currency risks, government regulation, economic policy.

Постановка проблеми. Ефективне управління державним боргом є ключовим завданням для економічної політики будь-якої країни. Для України це питання набуває особливого значення в умовах зростання зовнішнього боргового навантаження, обмежених ресурсів державного бюджету та впливу глобальних і регіональних криз.

Україна, як країна з перехідною економікою, стикається з численними викликами у сфері державного регулювання боргової політики. Геополітична нестабільність, економічні кризи, необхідність інтеграції у світові ринки та структурна модернізація економіки посилюють складність управління державним боргом. Забезпечення фінансової стабільності вимагає від уряду гнучких підходів до управління борговими зобов'язаннями, з одночасним дотриманням принципів прозорості та ефективності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями визначення сутності поняття боргової політики (Scott T. Fullwiler [1], Richard Kofi Akoto & Dadson Awunyo-Vitor [2], Richard Larkin, & James C. Joseph [3], Chen, A. H., & Kim, E. H. [4], Keiichi Morimoto, Takeo Hori, Noritaka Maebayashi, & Koichi Futagami [5], Collignon, S. [6], Abor, J. [7], Adam, Klaus [8], Зражевська, Н.В. [9], Меренкова, Л.О. [10], Стойко І. О., Форкун І. В. [11]), основних інструментів та методів її державного регулювання для забезпечення оптимального рівня боргу держави (Сідельникова, Л. П. [12], Жиленко С. М. [13], Олійник О. В., & Сідельникова І. В. [14], Митрофанова А. С. [15], Лисяк Л.В. [16], Єрмоленко, О., Коковіхіна, О., & Лисьонкова, Н. [17]) та інші.

Однак, на сьогодні потребує подальшого дослідження питання боргової політики у частині державного регулювання, орієнтованого на виявлення сучасних викликів боргової політики у цілях формування стратегії їх подолання.

Формулювання цілей статті (постановка завдання) - дослідити сучасні виклики боргової політики, запропонувати стратегії їх подолання.

У роботі використано статистичний аналіз для вивчення динаміки боргу, дефіциту бюджету та валютних ризиків; порівняльний аналіз для

оцінки міжнародного досвіду управління боргом; економіко-математичні методи для моделювання ризиків, пов'язаних зі зростанням державного боргу.

Джерела даних склали дані офіційної статистики Міністерства фінансів України, Міжнародного валютного фонду, Світового банку, OECD.

Виклад основного матеріалу дослідження. Державний борг є важливим елементом економічної політики кожної країни. Правильне регулювання боргової політики дозволяє забезпечити стабільний економічний розвиток, тоді як її неефективність може призвести до макроекономічних дисбалансів і фінансових криз. Саме цей аспект визначає проблему управління державним боргом особливо актуальною у сучасних умовах глобалізації та економічної нестабільності.

Доцільно звернути увагу на той аспект, що управління державним боргом у практичній площині забезпечується борговою політикою країни. Залежно від ефективності формування боргової політики, значною мірою залежить перебіг економічних процесів на макрорівні. Це пов'язано з комплексністю впливу боргової політики на сукупність інших макроекономічних показників в системі економічного розвитку. Таким чином, державне регулювання боргової політики включає комплекс заходів, спрямованих на контроль за обсягами та структурою державного боргу, забезпечення його обслуговування і мінімізацію ризиків.

Концепція боргової політики є важливим елементом економічного управління країною чи підприємством. Вона визначає стратегію залучення та управління борговими зобов'язаннями, а також критерії, які дозволяють ефективно використовувати зовнішній та внутрішній борг для фінансування бюджетного дефіциту, розвитку економіки, інфраструктурних проектів та інших завдань.

Аналіз літератури щодо визначення поняття "боргова політика" включає аналіз різних підходів до визначення сутності цього терміна. "Боргова політика" зазвичай стосується рішень урядів, корпорацій чи інших

організацій, спрямованих на управління борговими зобов'язаннями, включно з їх структурою, обсягами та умовами обслуговування (таблиця 1).

**Таблиця 1. Теоретичні підходи до визначення сутності поняття
«боргова політика»**

Автор/и	Визначення боргової політики	Джерело
Scott T. Fullwiler (2016)	Боргова політика визначає стратегії, які враховують історичну динаміку відсоткових ставок і обслуговування боргу.	[1]
Richard Kofi Akoto & Dadson Awunyo-Vitor (2014)	Зосереджується на зв'язку між борговою політикою та показниками компаній, як-от прибутковість та ліквідність.	[2]
Richard Larkin, James C. Joseph (1996)	Охоплює формальні політики, які визначають прийнятні параметри випуску та управління боргом.	[3]
Andrew H. Chen and E. Han Kim (1979)	Боргова політика розглядається як інтегрована частина капітальної структури та майбутньої оптимальної стратегії.	[4]
Keiichi Morimoto, Takeo Hori, Noritaka Maebayashi, Koichi Futagami (2015)	Передбачає правила скорочення боргового навантаження, якщо показник боргу до ВВП перевищує заданий рівень.	[5]
Stefan Collignon (2012)	Підкреслює важливість фіскальних правил для забезпечення стійкості боргового навантаження.	[6]
Joshua Abor (2007)	Аналізує вплив боргової політики на фінансові показники малих і середніх підприємств.	[7]
Klaus Adam (2010)	Боргова політика охоплює державні видатки, податки та виплати за боргом.	[8]
Н.В. Зражевська (2005)	Боргова політика України спрямована на мінімізацію вартості боргу шляхом підвищення кредитного рейтингу країни.	[9]
Л.О. Меренкова (2018)	Боргова політика забезпечує боргову безпеку, визначає інструменти та межі державних запозичень.	[10]
І.О. Стойко, І.В. Форкун (2021)	Боргова політика є інструментом стабілізації соціально-економічної ситуації та пріоритетом фінансової політики.	[11]
Л.П. Сідельникова (2011)	Боргова політика характеризується відсутністю ефективних механізмів управління державними запозиченнями в нестабільній економіці.	[12]

Автор/и	Визначення боргової політики	Джерело
С.М. Жилєнко (2012)	Боргова політика України повинна бути оптимізована з акцентом на вибір ефективних інструментів боргового управління.	[13]
І.В. Сідельнікова, О.В. Олійник (2011)	Невиважена боргова політика орієнтується на короткострокові цілі без врахування стратегічних завдань фіскальної політики.	[14]
А.С. Митрофанова (2017)	Боргова політика спрямована на управління борговою стійкістю через аналіз макроекономічних показників.	[15]
Л.В. Лисяк (2015)	Боргова політика реформується задля зниження боргової залежності та покращення системи публічних фінансів.	[16]
О. Єрмоленко, О. Коковіхіна, Н. Лисьонкова (2023)	Заходи утримання оптимального для економіки співвідношення між державним боргом та ВВП	[17]

Джерело: складено автором

Наведені джерела, хоч і не є вичерпним переліком, проте, демонструють багатогранність підходів до управління боргом, трактування боргової політики та її ролі в економічній стабільності залежно від сфери застосування: макроекономічна політика, корпоративні стратегії чи міжнародні фінансові відносини. Зважаючи на значне розмаїття основних термінологічних варіацій поняття «боргова політика», за своїми сутнісними рисами структуруються в межах трьох базових підходів – інституційний, фінансово орієнтований, антикризовий. Отже, доцільно акцентувати, що основні аспекти управління борговою політикою охоплюють фіскальні правила, стратегії запозичення та управління ризиками.

Основні функції державного регулювання борговою політикою, враховуючи визначені підходи доцільно узагальнити наступним чином (рис. 1):

Рис. 1. Основні функції державного регулювання борговою політикою

Джерело: складено автором

Разом з тим, розгляд проблеми боргової політики країни потребує врахування сукупності викликів державного регулювання, які притаманні цьому процесу. Серед основних викликів, які необхідно враховувати, та щодо яких доцільно застосувати своєчасні заходи регулювання слід визначити наступні (Табл. 2).

Таблиця 2. Основні виклики боргової політики країни та заходи регулювання

Основні виклики	Характер та причини прояву	Заходи регулювання
Зростання державного боргу	За останні роки в Україні спостерігається тенденція до збільшення державного боргу, зокрема зовнішнього. Це зумовлено необхідністю залучення кредитів для підтримки макроекономічної стабільності, фінансування бюджету, а також виконання соціальних зобов'язань.	Забезпечення достатнього обсягу обслуговування боргу без ризику бюджетної кризи

Продовження таблиці 2

Основні виклики	Характер та причини прояву	Заходи регулювання
Дефіцит бюджету	Значний дефіцит державного бюджету змушує уряд активно використовувати боргові інструменти, такі як випуск облігацій внутрішньої та зовнішньої позики. Однак це створює ризики для фінансової системи, оскільки збільшує залежність від кредиторів	Пошук шляхів акумулювання внутрішніх ресурсів та заміщення ними зовнішніх запозичень, збалансування бюджетів
Залежність від зовнішніх кредиторів	Міжнародні фінансові організації, МВФ і Світовий банк, залишаються основними джерелами фінансової підтримки для України. Дотримання вимог може викликати соціальне невдоволення через жорсткі реформи	Ця залежність ставить перед урядом завдання адаптації економічної політики до вимог кредиторів
Високий рівень процентних ставок	Державні запозичення часто здійснюються на умовах високих процентних ставок, що збільшує вартість обслуговування боргу. Це обмежує можливості для реалізації довгострокових інвестиційних проєктів та модернізації інфраструктури	Узгодження монетарної політики з політикою обслуговування боргу
Інфляційні та валютні ризики	Коливання курсу гривні та високий рівень інфляції ускладнюють управління боргом. Зокрема, валютні ризики посилюють тиск на обслуговування зовнішнього боргу, що номінований в іноземній валюті	Узгодження монетарної, валютної політик з політикою обслуговування боргу

Джерело: складено автором

Дані таблиці 3 відображають динаміку ключових економічних показників України, що впливають на боргову політику, за останні п'ять років.

Як свідчать наведені дані, у контексті регулювання боргової політики для України чинні декілька важливих тенденцій, які спроможні вплинути на майбутні процеси відновлення та розвитку.

**Таблиця 3. Динаміка ключових показників боргової політики України,
2019–2023 рр.**

Рік	Державний борг (млрд \$)	Дефіцит бюджету (% ВВП)	Частка зовнішніх кредитів (%)	Середня ставка запозичень (%)	Рівень інфляції (%)	Коливання курсу гривні (грн/\$)
2019	84.4	2.0	60	8.6	4.1	23.5–25.5
2020	94.0	5.2	65	7.2	5.0	24.5–28.5
2021	96.8	3.8	62	6.5	10.0	26.5–27.2
2022	132.8	20.0	68	13.0	26.6	29.3–40.0
2023	135.0	14.9	70	14.5	8.6	36.6–38.5

Джерело: складено автором

По перше, загальний державний борг зріс на 60% із 2019 до 2023 року. Основними причинами стали військові дії, зниження доходів бюджету та необхідність залучення додаткових коштів для фінансування критичних витрат. Зростання державного боргу на 60% із 2019 по 2023 рік створює навантаження на бюджет через зростання витрат на обслуговування боргу. На кінець 2023 року рівень державного боргу України становив близько 75% ВВП, що перевищує безпечний поріг для країн, які розвиваються.

По друге, найбільший дефіцит у 2022 році (20% ВВП) через значні військові витрати та падіння доходів в економіці. У 2023 році дефіцит скоротився, але залишається критично високим. Дефіцит потребує активного залучення фінансування, що підвищує залежність від запозичень.

По третє, частка зовнішніх запозичень стабільно перевищує 60% боргу, який номіновано в іноземній валюті, що підвищує вразливість до валютних коливань та вказує на високу залежність від міжнародних партнерів, таких як МВФ, Світовий банк, ЄС та США. Крім того, умови надання кредитів можуть обмежувати економічну самостійність України та підвищувати її залежність від зовнішніх кредиторів.

По четверте, зростання ставок до 14.5% у 2023 році обмежує доступ до дешевих ресурсів. Процентні ставки зросли з 8.6% у 2019 році до 14.5% у 2023 році через підвищення ризиків для кредиторів, пов'язаних із війною та

макроекономічною нестабільністю. Зростання ставок підвищує вартість обслуговування боргу, зменшуючи доступність ресурсів для інвестицій.

По п'яте, пік інфляції у 2022 році (26.6%) посилив соціальну напругу та економічні ризики. Найвищий рівень інфляції, який зафіксовано у 2022 році (26.6%), пов'язаний з воєнними ризиками, зростанням цін на енергоносії та порушенням логістичних ланцюгів. Незважаючи, що у 2023 році ситуація дещо стабілізувалася, висока інфляція знижує реальну купівельну спроможність та посилює соціальну напругу.

По шосте, спостерігається коливання курсу, що підвищує вартість обслуговування зовнішнього боргу, номінованого в доларах США чи євро і таке коливання валют збільшує тягар зовнішнього боргу. З 2022 року спостерігається різке падіння курсу гривні, що пов'язане із втратами валютних надходжень та високим попитом на валюту.

Слід відмітити також, що загальна глобальна ситуація також впливає на умови застосування відповідних заходів регулювання боргової політики в Україні.

Так, спостерігається зростання глобального боргового навантаження. Це проявляється в тому, що за даними Міжнародного валютного фонду (МВФ), рівень глобального державного боргу у 2023 році перевищив 92% від світового ВВП. Така ситуація створює ризики фінансової нестабільності навіть для розвинених країн.

Крім того, глобальні ринки до цього часу відчують економічні наслідки пандемії COVID-19, що впливає і на боргову політику. Пандемія значно збільшила боргове навантаження через розширення соціальних програм та зменшення податкових надходжень.

Таким чином, динаміка ключових показників свідчить про значні виклики для державної боргової політики України. Необхідні структурні реформи, збільшення прозорості боргового управління та зменшення залежності від зовнішніх кредиторів для забезпечення стійкого економічного розвитку. Узагальнення основних напрямів, які доцільно реалізувати в

рамках Стратегії державного регулювання боргової політики запропоновані у табл. 4.

Таблиця 4. Стратегічні напрями державного регулювання боргової політики

Стратегічний напрям	Загальна характеристика реалізації	Практична реалізація
Оптимізація структури боргу	Уряд має на меті зменшити частку зовнішніх запозичень та збільшити роль внутрішнього ринку боргових інструментів. Це дозволить знизити залежність від зовнішніх факторів та підвищити стабільність боргової політики	Перехід до переважно довгострокових запозичень із фіксованими ставками
Підвищення ефективності боргових витрат	Запозичені кошти повинні спрямовуватися на розвиток економіки, інфраструктурні проекти, енергетичну безпеку та інші сфери, що сприяють економічному зростанню	Скорочення неефективних витрат і спрямування ресурсів на розвиток інфраструктури
Посилення прозорості та звітності	Прозоре управління боргом, регулярна публікація даних та аудит боргових операцій сприяють довірі міжнародних інвесторів і громадськості	Створення сприятливих умов для інвесторів, зокрема через забезпечення прозорості та стабільності
Інтеграція до європейських фінансових ринків	Поглиблення співпраці з ЄС і міжнародними фінансовими установами допоможе Україні отримувати доступ до дешевших і більш вигідних кредитних ресурсів	Співпраця з МВФ, Світовим банком та ЄС для отримання пільгових кредитів
Створення стабілізаційних фондів	Формування резервних фондів для обслуговування боргу може знизити тиск на бюджет у кризові періоди	Стимулювання попиту на державні облігації серед населення

Джерело: складено автором

Слід відмітити, що з позицій міжнародного досвіду у регулюванні державного боргу Україна має змогу скористатись вже апробованими інструментами для вирішення боргових проблем.

Так, досвід США - це обмеження державного боргу через механізм *debt ceiling*, який обмежує розмір запозичень.. США використовують випуск державних облігацій із чітко встановленими строками та ставками для фінансування боргових зобов'язань.

В ЄС наявні суворі бюджетні правила та фінансовий нагляд. ЄС впроваджує суворі бюджетні правила, закріплені в Пакті стабільності та зростання, які обмежують дефіцит бюджету та рівень державного боргу.

Японія використовує механізм оптимізації структури боргу через довгострокові запозичення. Японія має один із найвищих рівнів державного боргу у світі (понад 250% ВВП), однак завдяки низьким внутрішнім ставкам та довірі до уряду ризики боргової кризи мінімізуються.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Управління державним боргом є ключовим аспектом економічної стабільності України. Для подолання сучасних викликів необхідна комплексна стратегія, що поєднує раціональне використання запозичених коштів, ефективне планування витрат і прозорість у прийнятті рішень.

Для подолання викликів у сфері боргової політики Україні необхідно впроваджувати комплексні реформи, орієнтовані на довгострокову стійкість боргу. Державне регулювання боргової політики є ключовим інструментом забезпечення макроекономічної стабільності. Для України важливо впроваджувати інноваційні підходи до управління боргом, орієнтуючись на міжнародний досвід і адаптуючи його до національних умов.

Ефективне використання міжнародного досвіду, оптимізація боргової структури та підвищення прозорості управління сприятимуть макроекономічній стабільності. Лише за умови реалізації цих заходів можна забезпечити фінансову стійкість та сталий розвиток країни.

Перспективними напрямками дослідження залишаються аналіз впливу боргової політики на економічне зростання, фінансову безпеку та розробка стратегій сталого управління боргом.

Література

1. Fullwiler, Scott T. The Debt Ratio and Sustainable Macroeconomic Policy. *World Economic Review*. 2016. vol.7. pp.12-42. URL:

<http://wer.worldeconomicsassociation.org/files/WEA-WER-7-Fullwiler.pdf> (дата звернення: 15.11.2024)

2. Akoto, R.K., & Awunyo-Vitor, D. (2014), "What Determines the Debt Policy of Listed Manufacturing Firms in Ghana". *International Business Research*, vol.7, p.42. doi: 10.5539/ibr.v7n1p42

3. Larkin, R., & Joseph, J. C. Developing Formal Debt Policies. In Miller, G.J. (Ed.). *Handbook of Debt Management*. 1996. 1st ed. Routledge. New York. USA. doi:<https://doi.org/10.4324/9781315093284>.

4. Chen, A. H., & Kim, E. H. Theories of Corporate Debt Policy: A Synthesis. *The Journal of Finance*. 1979. vol.34(2), pp.371–384. Doi: <https://doi.org/10.2307/2326975>

5. Morimoto, K., Hori, T., Maebayashi, N., & Futagami, K. Debt Policy Rules in an Open Economy. Discussion Papers in Economics and Business. 13-07-Rev., Osaka University, Graduate School of Economics and Osaka School of International Public Policy (OSIPP). 2015. Toyonaka, Osaka, JAPAN. URL:http://www2.econ.osaka-u.ac.jp/econ_society/dp/1307R.pdf (дата звернення: 19.11.2024)

6. Collignon, S. Fiscal policy rules and the sustainability of public debt in Europe. *International Economic Review*. 2012. vol.53(2), pp.539–567. URL:<http://www.jstor.org/stable/23251598> (дата звернення: 15.11.2024)

7. Abor, J. Debt policy and performance of SMEs: Evidence from Ghanaian and South African firms. *Journal of Risk Finance*. 2007. vol. 8 No. 4, pp. 364-379. Doi: <https://doi.org/10.1108/15265940710777315>

8. Adam, K. Government Debt and Optimal Monetary and Fiscal Policy. CEPR Discussion Paper No, DP8064. URL:<https://ssrn.com/abstract=1711077> (дата звернення: 16.11.2024)

9. Зражевська Н.В. Сучасна боргова політика України. *Наукові праці НДФІ*. 2005. №1(30). С. 70-76. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npndfi_2005_1_10 (дата звернення: 20.11.2024).

10. Меренкова Л.О. Боргова безпека України: теоретичні засади, стан, перспективи. *Економіка і суспільство*. 2018. №15. С. 704-712. URL:

https://economyandsociety.in.ua/journals/15_ukr/106.pdf (дата звернення: 20.11.2024).

11. Стойко І. О., Форкун І. В. Боргова політика України та напрями її вдосконалення. *II Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція здобувачів вищої освіти і молодих учених «Розвиток інноваційного фінансового управління суб'єктами економіки в умовах реалізації євроінтеграційної стратегії України»* (м. Хмельницький, 16 листопада 2021 р.) (с.96-99).

12. Сідельникова Л. П. Боргова політика України в умовах нестабільної економіки. *Економіка та держава*. 2011. № 9. С. 4-7. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecde_2011_9_3 (дата звернення: 15.11.2024).

13. Жиленко С. М. Боргова політика України: тенденції та перспективи. *Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу "Києво-Могилянська академія"]*. Серія : Економіка. 2012. Т. 189, Вип. 177. С. 21-24. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdues_2012_189_177_6 (дата звернення: 20.11.2024).

14. Олійник О. В., Сідельникова І. В. Боргова безпека України: стан, проблеми, перспективи. *Вісник Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого* 2011. № 5. С. 41-48. URL: <http://econtlaw.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/02/2-41-48.pdf> (дата звернення: 17.11.2024).

15. Митрофанова А. С. Боргова стійкість України: стан, проблеми та політика. *Проблеми економіки*. 2017. № 1, С. 105-111. URL: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2017-1_0-pages-105_111.pdf (дата звернення: 20.11.2024).

16. Лисяк Л.В. Боргова політика України в умовах реформування системи публічних фінансів. *Економічний вісник університету*. 2015. Вип. 27(1). С. 189-195. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecvu_2015_27%281%29__32 (дата звернення: 18.11.2024).

17. Єрмоленко, О., Коковіхіна, О., & Лисьонкова, Н. (2023). Боргова стійкість України: теоретична та практична складова. Економічний простір. 2023. №185. С.32-36. Doi: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/185-6>
18. IMF (2024). World Economic Outlook - All Issues. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/WEO> (дата звернення: 20.11.2024).
19. Міністерство фінансів України (2024). Державний борг України URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/debtgov/> (дата звернення: 20.11.2024).
20. OECD (2024). Public Debt Management. URL: <https://www.oecd.org/en/topics/debt-management.html> (дата звернення: 20.11.2024)

References

1. Fullwiler, S. T. (2016), “The Debt Ratio and Sustainable Macroeconomic Policy”, *World Economic Review*, vol.7, pp.12-42, available at: <http://wer.world-economics-association.org/files/WEA-WER-7-Fullwiler.pdf> (Accessed 15 November 2024).
2. Akoto, R.K., & Awunyo-Vitor, D. (2014), “What Determines the Debt Policy of Listed Manufacturing Firms in Ghana”, *International Business Research*, vol.7, P.42. doi: 10.5539/ibr.v7n1p42
3. Larkin, R., & Joseph, J. C. (1996), “Developing Formal Debt Policies”, *Handbook of Debt Management*, 1st ed., Routledge, New York, USA. doi: <https://doi.org/10.4324/9781315093284>.
4. Chen, A. H., & Kim, E. H. (1979), “Theories of Corporate Debt Policy: A Synthesis”, *The Journal of Finance*, vol.34(2), pp.371–384, Doi: <https://doi.org/10.2307/2326975>
5. Morimoto, K., Hori, T., Maebayashi, N., & Futagami, K. (2015). “Debt Policy Rules in an Open Economy. Discussion Papers in Economics and Business”, 13-07-Rev., Osaka University, Graduate School of Economics and Osaka School of International Public Policy (OSIPP), Toyonaka, Osaka, Japan, available at: http://www2.econ.osaka-u.ac.jp/econ_society/dp/1307R.pdf (Accessed 19 November 2024)

6. Collignon, S. (2012), "Fiscal policy rules and the sustainability of public debt in Europe", *International Economic Review*, vol.53(2), pp.539–567, available at: <http://www.jstor.org/stable/23251598> (Accessed 15 November 2024)

7. Abor, J. (2007), "Debt policy and performance of SMEs: Evidence from Ghanaian and South African firms", *Journal of Risk Finance*, vol. 8, No. 4, pp. 364-379, Doi: <https://doi.org/10.1108/15265940710777315>

8. Adam, K. (2010), "Government Debt and Optimal Monetary and Fiscal Policy", CEPR Discussion Paper No, DP8064, available at: <https://ssrn.com/abstract=1711077> (Accessed 16 November 2024).

9. Zrazhevskaya, N.V. (2005), "Modern debt policy of Ukraine", *Scientific works of the National Debt Research Institute*, vol. 1(30), pp. 70-76, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npndfi_2005_1_10 (Accessed 20 November 2024).

10. Merenkova, L.O. (2018), "Debt security of Ukraine: theoretical basis, state and prospects", *Ekonomika i suspilstvo*, vol.15, pp.704-712, available at: https://economyandsociety.in.ua/journals/15_ukr/106.pdf (Accessed 20 November 2024).

11. Stoiko, I. O., & Forkun, I. V. (2021), "Debt Policy of Ukraine and Directions for Its Improvement", *II Vseukrainska naukovo-praktychna internet-konferentsii здобувачів вищої освіти і молодих учених «Розвиток інноваційного фінансового управління суб'єктами економіки в умовах реалізації євроінтеграційної стратегії України» [II All-Ukrainian Scientific and Practical Internet Conference of Higher Education Students and Young Scientists "Development of Innovative Financial Management of Economic Entities in the Conditions of Implementation of Ukraine's European Integration Strategy"]*, Khmelnytskyi, Ukraine, November 16, pp. 96-99.

12. Sidelnykova, L. P. (2011), "Debt policy of Ukraine in conditions of unstable economy", *Ekonomika ta derzhava*, vol.9, pp.4-7, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecde_2011_9_3 (Accessed 15 November 2024).

13. Zhylienko, S. M (2012), "Debt Policy of Ukraine: Trends and Prospects", *Naukovi pratsi [Chornomorskoho derzhavnoho universytetu imeni Petra Mohyly kompleksu "Kyievo-Mohylianska akademiia"]*. Seriya : Ekonomika, vol. 189, no. 177, pp.21-24, available at:

http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchduec_2012_189_177_6_(Accessed 20 November 2024).

14. Oliinyk, O. V., & Sidelnikova, I. V. (2011), “Debt Security of Ukraine: Status, Problems, Prospects”, *Visnyk Natsionalnoi yurydychnoi akademii Ukrainy imeni Yaroslava Mudroho*, vol.5, pp.41-48, available at: <http://econtlaw.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/02/2-41-48.pdf>_(Accessed 17 November 2024).

15. Mytrofanova, A. S. (2017), “Debt Sustainability of Ukraine: Status, Problems and Policy”, *Problemy ekonomiky*, vol 1, pp.105-111, available at: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2017-1_0-pages-105_111.pdf_(Accessed 20 November 2024).

16. Lysiak, L.V. (2015), “Debt policy of Ukraine in the context of reforming the public finance system”, *Ekonomichnyi visnyk universytetu*, vol. 27(1), pp.189-195, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecvu_2015_27%281%29__32 (Accessed 18 November 2024).

17. Yermolenko, O., Kokovikhina, O., & Lysonkova, N. (2023), “Debt sustainability of Ukraine: theoretical and practical components”, *Ekonomichnyi prostir*, vol. 185, pp.32-36. Doi: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/185-6>.

18. IMF (2024), “World Economic Outlook - All Issues”, available at: <https://www.imf.org/en/Publications/WEO> (Accessed 20 November 2024).

19. Minfin Media (2024), “Ukraine's public debt”, available at: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/debtgov/> (Accessed 20 November 2024).

20. OECD (2024), “Public Debt Management”, available at: <https://www.oecd.org/en/topics/debt-management.html> (Accessed 20 November 2024).

Стаття надійшла до редакції 23.11.2024 р.